

Halal Economy System in Gulf Cooperation Council

Nipon Saengsri¹

Program in Islamic Interdisciplinary for Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

E-mail: nipon_saengsri@hotmail.com

Received January 23, 2022

Revised April 20, 2022

Accepted May 5, 2022

Abstract

Research article of Halal Economy System in Gulf Cooperation Council is a descriptive research on Halal Economy System in Gulf Cooperation Council is a study on Halal Economy System in Gulf Cooperation Council, Collecting from Al-Qur'ān, Al-Hadith and other miscellaneous documents include primary source, secondary source and tertiary source, achieved, interpretive precedence, historical analysis and divided into several subjects. The results showed that Halal Economic System in the Gulf Cooperation Council under Islamic law or Shari'ah therefore have the same source as Islamic law; Al-Quran, Al-Sunnah, Al-Ijtihad and Al-Qiyas. And the same spirit is to protect human beings on the basis of religion; life and body, intelligence, lineage, and property or resources. which makes the halal economic system in the Gulf Cooperation Council member countries It differs from the general economic system in many respects; (1) The basic principles are: Meaning, Intent, References, (2) Terms: Permanent, Changeable. (3) And conceptual framework.

Keywords: Halal economy, System, Gulf cooperation council

JEL Classification Codes: P4

¹ Assistant Professor, Program in Islamic Interdisciplinary for Development, Faculty of Humanities and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, 96 Predee Pranyong Street, Phranakhon Si Ayutthaya, Phranakhon Si Ayutthaya, 13000, Thailand

ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ

นิพล แสงศรี¹

สาขาวิชาสหวิทยาการอิสลามเพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

พระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย

Email: nipon_saengsri@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่อง ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเชิงพรรณนาเรื่อง ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ โดยรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัซซุนนะฮ์ เอกสารที่เกี่ยวข้องในชั้นปฐมภูมิ ชั้นทุติยภูมิ และชั้นตติยภูมิ ตรวจสอบ วิเคราะห์ข้อมูล ตีความหลักฐานอย่างมีระเบียบ สังเคราะห์ และจะแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่ หัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย ผลการวิจัยพบว่า ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับอยู่ภายใต้กฎหมายอิสลามหรือชะรีอะฮ์ ซึ่งมีแหล่งอ้างอิงเกี่ยวกับกฎหมายอิสลามได้แก่ อัลกุรอาน (Al-Quran) อัซซุนนะฮ์ (Al-Sunnah) อัลอิญญ์ดิฮาด (Al-Ijtihad) และอัลกียาส (Al-Qiyas) และมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองมนุษย์บนหลักพื้นฐานได้แก่ ศาสนา ชีวิตและร่างกาย สติปัญญา เชื้อสาย และทรัพย์สินหรือทรัพยากร ซึ่งทำให้ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจทั่วไปในหลายประการได้แก่ (1) หลักการพื้นฐานได้แก่ ความหมาย เจตนารมณ์ และแหล่งอ้างอิง (2) ข้อกำหนดได้แก่ ถาวร และเปลี่ยนแปลงได้ (3) และกรอบแนวคิด

คำสำคัญ: ระบบ/ เศรษฐกิจทะเล/ กลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ

JEL Classification Codes: P4

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา 96 ถนน ปรีดิพนม
ยงค์ ต.ประตูชัย อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000

1. ที่มาและความสำคัญ

เศรษฐกิจ กับคำว่า เหล้าหรือฮาลาล มีบทบาทและเป็นประโยชน์อันประจักษ์ชัดต่อมนุษยชาติมากขึ้น ทั้งที่แต่เดิมเป็นข้อบังคับใช้กับมุสลิมเท่านั้น ข้อมูลจาก Pew Research Center (2017) ระบุว่าปัจจุบันมีประชากรมุสลิม ประมาณ 2,000 ล้านคนกระจายอยู่ทั่วโลก โดยคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2030 จะมีจำนวนมุสลิมทั่วโลก เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 26.4 ของจำนวนประชากรทั้งโลก จนทำให้ตลาดเศรษฐกิจเหล้ากลายเป็นตลาดเกิดใหม่ที่ทรงอิทธิพลและมีอัตราการเติบโตที่รวดเร็วที่สุด ซึ่งมีการคาดการณ์กันว่ามูลค่าทรัพย์สินใน ระบบเศรษฐกิจเหล้าสูงถึง 6.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนหนึ่งของสินทรัพย์หลายหมื่นล้านดอลลาร์กำลังหมุนเวียนอยู่ในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและมีแนวโน้มเติบโตขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ

Gulf Cooperation Council (2022) กลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ (Gulf Cooperation Council : GCC) ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กาตาร์ คูเวต บาห์เรน โอมาน ก่อตั้งในปี ค.ศ.1981 เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านการทูต เศรษฐกิจ การค้า และการลงทุน ตลอดจนถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมอันดีงามระหว่างประเทศสมาชิก รวมทั้งมุ่งมั่นสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มประเทศสมาชิก GCC เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางการค้าและการลงทุนกับประเทศอื่น

ประชาชาติธุรกิจ (2557) ความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรน้ำมันและแก๊สธรรมชาติส่งผลให้กลุ่มประเทศสมาชิก GCC เป็นประเทศอุตสาหกรรมน้ำมันสำคัญของโลก ถือเป็นตลาดขนาดใหญ่และมีอำนาจซื้อสูง ประชากรรวมกันประมาณ 42 ล้านคนส่งผลให้ความต้องการบริโภคสินค้าและบริการของประเทศสูงตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าที่มีความจำเป็นแก่การดำรงชีพ เช่น อาหารแปรรูป เสื้อผ้าสำเร็จรูป และวัสดุก่อสร้าง ปัจจุบันรัฐบาลของกลุ่มประเทศสมาชิก GCC กำลังเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมให้มีความหลากหลายยิ่งขึ้น เพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกน้ำมันเพียงอย่างเดียว รัฐบาลของประเทศสมาชิกกลุ่ม GCC ยังมีนโยบายสนับสนุนให้ภาคเอกชนลงทุน ทั้งภายในประเทศและเข้าไปลงทุนในประเทศสมาชิก โดยเน้นการลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เร่งปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทั้งสาธารณูปโภค ตลอดจนสร้างแรงจูงใจด้านภาษีโดยลดอัตราภาษีนำเข้าเครื่องจักรและวัตถุดิบ อีกทั้งแก้ไขกฎหมายการลงทุนเพื่อให้เอื้อต่อการเข้ามาลงทุนของนักลงทุนจากต่างประเทศ

กลุ่มประเทศสมาชิก GCC มีวิถีชีวิตมุสลิมเป็นของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นด้านความเชื่อ ศาสนา สังคม การศึกษา การปกครอง การประกอบธุรกิจ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการเงินที่แตกต่างจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบเศรษฐกิจเหล้า ซึ่งประเทศไทยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการส่งออกสินค้าเหล้าให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ประเทศไทยมีผู้นับถือศาสนาอิสลามหลายล้านคน ส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในภาคใต้ประเทศ

ไทยมีนักธุรกิจ นักลงทุน ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจหลายล้านคนไม่น้อย แต่ยังคงขาดความเข้าใจในวิถีชีวิตมุสลิมและการดำเนินงานภายในประเทศยังติดขัดอยู่ในหลายประการ จนทำให้โอกาสที่จะขยายตัวลงน้อยลง โดยเฉพาะเมื่อต้องแข่งขันกับประเทศอื่นที่มีศักยภาพทางการเงินและการลงทุนที่ได้มาตรฐานสูงกว่า เช่น ประเทศมาเลเซีย

เหตุผลดังกล่าวทำให้การศึกษาเรื่อง ระบบเศรษฐกิจหลายในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะการศึกษาในระบบเศรษฐกิจหลายเพื่อนำองค์ความรู้และความเข้าใจที่ได้มาส่งเสริมด้านการตลาด การส่งออก หรือตอบสนองนโยบายอุตสาหกรรมหลายภายในประเทศ รวมถึงนำสิ่งที่ได้จากองค์ความรู้มาเสริมสร้างความสัมพันธ์ด้านการค้า การลงทุน และการส่งออกระหว่างประเทศไทยกับภูมิภาคตะวันออกกลาง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจหลายในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ

3. ทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทบทวนอัลกุรอาน อัลสุณนะฮ์ (แบบฉบับศาสนาฮัมมัด) งานวิจัย และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อระบบเศรษฐกิจหลายในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ทั้งในรูปแบบภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ พบว่าระบบเศรษฐกิจหลายในกลุ่มประเทศสมาชิก GCC วางอยู่ภายใต้หลักชะรีอะฮ์ ซึ่งทำให้ระบบเศรษฐกิจหลายนั้นมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3.1 หลักการพื้นฐาน หลักการพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจหลายได้แก่ ความหมาย เจตนารมณ์ และแหล่งอ้างอิง

3.1.1 ความหมาย Ibn Mansur (1993: 353) กล่าวในหนังสือพจนานุกรมภาษาอาหรับว่า เศรษฐกิจ ตรงกับคำในภาษาอาหรับว่า Iqtisad โดยตามหลักภาษาศาสตร์หมายถึง การดำรงอยู่บนแนวทางและความเป็นธรรมและตรงข้ามกับคำว่า Israf หมายถึง มากเกินไปหรือสิ่งที่อยู่ระหว่างความฟุ่มเฟือยกับความตระหนี่ นอกจากนี้นักเศรษฐศาสตร์อิสลามยังให้ความหมายเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติต่างๆของศาสนาหรือกฎหมายอิสลาม ซึ่งเข้ามามีบริหารจัดการทรัพยากรและทรัพย์สิน รวมถึงวิธีการได้มา การนำมาใช้ประโยชน์ และการพัฒนา

สถาบันมาตรฐานหลายแห่งประเทศไทย (2551 : 13) คำว่า หลายหรือฮาลาล (Halal) เป็นคำมาจากภาษาอาหรับ หมายถึง อนุมัติ เมื่อนำมาใช้กับศาสนาหมายถึงสิ่งที่ศาสนาอนุมัติ เช่น อนุมัติให้กิน ให้ดื่ม ให้ทำ ให้ใช้สอย เป็นต้น และยังรวมถึงเครื่องสำอาง ยา เครื่องนุ่งห่ม การบริการด้านการเงินและโลจิสติกส์ โดยคำว่า หลาย ตรงข้ามกับคำว่า หะรอม หรือฮารอม หมายถึง ไม่อนุมัติ

3.1.2 เจตนารมณ์ ระบบเศรษฐกิจทะเลาวอยู่บนหลักเจตนารมณ์เหมือนกับกฎหมายอิสลาม Jasser Auda (1981: 20) มีเนื้อหาสาระได้มาจากอัลกุรอานที่มุ่งคุ้มครองมนุษย์บนหลักพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ (1) ศาสนา (2) ชีวิตและร่างกาย (3) สติปัญญา (4) เชื้อสาย (5) และทรัพย์สินหรือทรัพยากร ซึ่งเจตนารมณ์ข้างต้นได้มาจากแหล่งอ้างอิง 4 ประการ

3.1.3 แหล่งอ้างอิง แหล่งอ้างอิงของระบบเศรษฐกิจทะเลามีแหล่งอ้างอิงเหมือนกับกฎหมายอิสลาม ได้แก่ (1) อัลกุรอาน คือคัมภีร์ที่เป็นธรรมนูญใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตของมุสลิมทั่วทุกมุมโลก มีหลักธรรม คำสอนที่ครอบคลุมในทุกมิติ และเป็นแหล่งกำเนิดของศิลปะและศาสตร์แขนงสาขาต่าง ๆ (2) อัสสุนนะฮ์ คือ คำพูด การกระทำ และการยอมรับของศาสดามุฮัมมัดที่มายาขหรืออธิบายรายละเอียดบัญญัติศาสนาและหลักคำสอนที่ปรากฏในอัลกุรอาน (3) อัลอิจญ์ติฮาด คือ การวินิจฉัยของนักปราชญ์และนักวิชาการมุสลิมที่เกี่ยวข้องกับข้อขัดแย้งทางศาสนา หรือกฎหมายอิสลามที่ไม่เคยปรากฏหลักฐานชี้ชัดมาก่อน เพื่อหาข้อยุติและนำไปปฏิบัติ (4) และอัลกียาส คือ การเปรียบเทียบหรือการอนุมานสิ่งที่ไม่มีตัวบทกับสิ่งที่มีตัวบท เนื่องจากทั้งสองสิ่งมีสาเหตุของการกำหนดบทบัญญัติเหมือนกัน

3.2 ข้อกำหนด Al-Qahtan (2002: 2) ได้จำแนกข้อกำหนดหรือกฎหมายหรือบัญญัติอิสลามที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านเศรษฐกิจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

3.2.1 ถาวร (Thabitah) หมายถึง กฎหมายที่มีหลักฐานชี้ชัดขั้นเด็ดขาดหรือมีหลักฐานที่ชี้ไปยังขั้นต่อของหลักฐานขั้นเด็ดขาด ซึ่งอาจจะมาจากอัลกุรอาน อัสสุนนะฮ์ (แบบฉบับบนปีมุฮัมมัด) อัลอิจญ์มาอ์ (มตินักปราชญ์) และอัลกียาส (การอนุมาน) โดยกฎหมายลักษณะนี้จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข

3.2.2 เปลี่ยนแปลงได้ (Mutaghayyarah) หมายถึง กฎหมายที่มีหลักฐานชี้ชัดแบบคาดการณ์ซึ่งได้มาจากสายรายงานหรือข้อบ่งชี้ กฎหมายลักษณะดังกล่าวจึงสามารถเปลี่ยนไปตามกาลเวลาหรือประโยชน์ของมุมมองนักนิติศาสตร์อิสลามในแต่ละยุคแต่ละสมัยหรือแต่ละบุคคล

4. วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องระบบเศรษฐกิจทะเลาวในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและพรรณนา (Descriptive) โดยทำการวิจัยเอกสารและมีส่วนดังนี้

4.1 การรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการค้นหารวบรวมข้อมูลและคัดเลือกหลักฐานจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ ทั้งในรูปแบบหนังสือ ตำรา เอกสารคำสอน งานวิจัย บทความวิจัย บทความวิชาการ วารสาร และ เว็บไซต์ รวมถึงการสืบค้นจากฐานข้อมูลหรือเพิ่มข้อมูลคอมพิวเตอร์ โดยสามารถแบ่งข้อมูลออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

4.1.1 แหล่งปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่

- อัลกุรอาน หมายถึง คัมภีร์อัลกุรอานอันเป็นพระคำรัสของอัลลอฮ์ที่ประทานแก่นบีมุฮัมมัด โดยผ่านทางวะฮยู (วิวรณ์) ทั้งพระคำรัสและความหมาย โดยมีความหมายครอบคลุมทั้งหลักอะกิดะฮ์ (ความ เชื่อ) หลักอิบาเดฮ์ (หลักปฏิบัติ) หลักอัคลาก (หลักจริยธรรม) และอื่นๆ

- อัลหะดีษ หมายถึง หนังสือที่รวบรวมเกี่ยวกับสิ่งที่พาดพิงถึงนบีมุฮัมมัดในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ และคุณลักษณะ ทั้งในด้านสรีระและ จริยะ ตลอดจนชีวประวัติของท่าน เช่น หนังสือเศาะเฮียะฮ์ของท่านอัลบุคอรีย์ ท่านมุสลิม ท่านอะบูดาอูด ท่านอัตติรมิซีย์ ท่านอันนะซาอีย์ ท่านอิบนุมาญะฮ์ และท่านอะฮ์มัด

4.1.2 แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่

- หนังสือตัฟซีร หมายถึง หนังสือที่มอรรถาธิบายคัมภีร์อัลกุรอานด้วยภาษาอาหรับ ได้แก่ หนังสือตัฟซีร อฏีอ์อบรีย์ หนังสือตัฟซีรอิบนุกะษีร์ หนังสือตัฟซีรอัลกุฎบีย์ หนังสือตัฟซีรอัลอะลุซีย์ หนังสือตัฟซีรอัลคอกชิน หนังสือตัฟซีรอฎาวา อุลอะษาน และหนังสือตัฟซีร ฟิเศาะลาล อัลกุรอาน

- หนังสืออธิบายอัลหะดีษ หมายถึง หนังสือที่มอรรถาธิบายตัวบทอัลหะดีษ ได้แก่ หนังสือซุซุเศาะเฮียะฮ์อัลบุคอรีย์ หนังสือซุซุเศาะเฮียะฮ์มุสลิม หนังสือตุรยัฟ อัลอะฮ์วัษ หนังสือซุซุญามียุอัตติรมิซีย์ หนังสือซุซุสุนัน อันนะซาอีย์ ของชะยูญีย์ และอัสนินดีย์ หนังสือเอว อัลมะอูญุด ซุซุสุนันอะบีดาวูด หนังสือตะอูลีกีออด อัลฮาฟิซ อิบนุก็อยยิม อัลญะซีซ และหนังสือซุซุสุนัน อิบนุมาญะฮ์ ของอัสนินดีย์

- หนังสือและเอกสารต่างๆที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทั้งภาษาไทย ภาษาอาหรับ และ ภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือมุเคาะมาต อัลอิกติศอด อัลอิสลามมีย์ หนังสืออัลหะลาล วะอัลหะรอม ฟิ อัลอิสลาม และหนังสืออันนิศอม อัลอิกติศอด ฟิ อัลอิสลาม

4.1.3 แหล่งตติยภูมิ (Tertiary Sources) ได้แก่ หนังสือทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับแต่มีข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย ทั้งภาษาไทยและภาษาอาหรับ เช่น หนังสือสารานุกรมไทย หนังสือคอมมุสอัลมุฮิด หนังสือลิฆาน อัลอาหรับ หนังสืออัลมุนญิด ฟิ อัลญะมาอะฮ์ วะอัลอิดาฮ์ หนังสืออัลมาสุอะฮ์ อัลฟิสิกียะฮ์ หนังสือมุญัหม์ อัลมุศฏอละฮาต อัลอิกติศอดียะฮ์

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายแห่งได้แก่ (1) ห้องสมุดมุณิซียะฮ์กลางอิสลามแห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร (2) ห้องสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง (3) การสืบค้นจากฐานข้อมูลหรือแฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรม Harf Information Technology. 2000. The Holy Qur'an Version 7.01 (CD-Rom). Nasir City. Egypt : Harf Information, Harf Information Technology. 2000. Hadith Encyclopedia Version 2.1 (CD-Rom). Nasir City. Egypt :

Harf Information.

4.2 การวิเคราะห์ผล การวิจัยเรื่อง ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ เป็นงานวิจัยเอกสารเชิงคุณภาพและพรรณนา (Descriptive) ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ผลดังนี้

4.2.1 พิสูจน์หลักฐาน ขณะรวบรวมและคัดเลือกข้อมูลหรือหลักฐาน ผู้วิจัยจะตรวจสอบวิเคราะห์ และประเมินข้อมูลและหลักฐานที่ได้จากอัลกุรอานและอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย โดยจะนำเสนออัลกุรอานก่อนอัลหะดีษ หรือนำเสนออัลหะดีษที่มีสายรายงานถูกต้องและเชื่อถือได้ก่อนอัลหะดีษที่มีสาย รายงานอ่อนแอหรือบกพร่อง หากมีอัลหะดีษหลายบทที่เกี่ยวข้องในเรื่องหรือประเด็นเดียวกัน ผู้วิจัยจะนำเสนออัลหะดีษที่มาจากท่านอับดุลลอฮ์ ท่านมุสลิม ท่านอะบูดาอูด ท่านอัตติรมิซีย์ ท่านอันนะซาอี ท่านอิบนุมาญะฮ์ และท่านอะหมัดเรียงตามลำดับ โดยวิเคราะห์และระบุถึงประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย ทั้งจากอัลกุรอานและอัลหะดีษ

4.2.2 การตีความหลักฐาน เมื่อผ่านการวิเคราะห์แล้วผู้วิจัยจะตีความหลักฐานอย่างมีระเบียบวิธี โดยเริ่มจากการแปลความหมาย การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นอย่างระมัดระวัง ซึ่งอาจจะใช้วิธี (1) การตีความที่ไม่ยึดลำดับเวลาก่อนหลัง แต่ขึ้นอยู่กับประเด็นและปัญหาแต่ละเรื่องเป็นสำคัญ (2) หรือการตีความที่ยึดตามลำดับเวลาก่อนหลัง ซึ่งสามารถอธิบายว่าเหตุการณ์นั้นหรือปัญหานั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรและเมื่อไร

4.2.3 การสังเคราะห์ การนำข้อมูลและหลักฐานที่ได้มาอย่างถูกต้องเป็นจริงพร้อมคำอธิบาย และข้อสรุปมาผสมผสานเป็นความเรียงเข้าด้วยกัน หรือที่สรุปได้มาเขียนติดต่อกันจนได้ใจความที่กลมกลืน และสอดคล้องกับความต้องการ หรืออาจจะจัดเรียบเรียงความเก่า-ใหม่ของข้อมูลตามเหตุและผล หรือตามข้อความส่งเสริมและสนับสนุนซึ่งกัน ในแต่ละบทแต่ละตอนอย่างครอบคลุม แต่มีเนื้อหาตรงประเด็นและกระชับ โดยผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลและชี้ชัดถึงส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

4.2.4 จัดแบ่งหมวดหมู่ โดยจะจัดแบ่งหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเภทเป็นหัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย

5. ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ระบบเศรษฐกิจทะเลในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับอยู่ภายใต้หลักชะรีอะฮ์ (Shariah Law) ซึ่งทำให้ระบบเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิก GCC มีความแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจทั่วไปได้แก่ ด้านหลักการพื้นฐาน ด้านข้อกำหนด และด้านกรอบแนวคิด

5.1 หลักการพื้นฐาน หมายถึง หลักการพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจทะเล ซึ่งมีหลายประเด็นและที่สำคัญได้แก่

5.1.1 ความหมาย Ibn Mansur (1993 : 353) กล่าวในหนังสือพจนานุกรมภาษาอาหรับว่า เศรษฐกิจ ตรงกับคำในภาษาอาหรับว่า Iqtisad โดยตามหลักภาษาศาสตร์หมายถึง การดำรงอยู่บนแนวทางและความเป็นธรรมและตรงข้ามกับคำว่า Israf หมายถึง มากเกินไปหรือสิ่งที่อยู่ระหว่างความฟุ่มเฟือยกับ ความตระหนี่ กล่าวคือ มีความพอดี ประหยัด สายกลาง ไม่ขาดแคลนแต่ไม่เหลือเฟือมาก หากสังเกตคำนิยามข้างต้นจะพบว่า ความเป็นกลาง สายกลาง และความพอดีมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า พอเพียงคือ ได้เท่าที่ต้องการหรือได้เท่าที่กะไว้หรือเหมาะสมในระดับปานกลาง ดังนั้นความหมายโดยรวมของคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีสิ่งบ่งชี้ที่อยู่ในกรอบหลักการของศาสนาอิสลามซึ่งเป็นทางสายกลาง ส่วน Al-Qahtan (2002 : 2) กล่าวว่า นักเศรษฐศาสตร์อิสลามหลายท่านได้ให้นิยามของเศรษฐศาสตร์ ซึ่งมีทั้งที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยสามารถกล่าวสรุปได้ว่า เศรษฐศาสตร์ตามทัศนะนักวิชาการมุสลิมจะเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติและข้อชี้ขาดต่างๆของศาสนาที่เข้ามามีบริหารจัดการวิธีแสวงหาทรัพย์สินและทรัพยากร รวมถึงการนำมาใช้ประโยชน์ และการนำไปใช้เพื่อการพัฒนา

สถาบันมาตรฐานทะเลแห่งประเทศไทย (2551 : 13) คำว่า ทะเลหรือฮาลาล (Halal) เป็นคำมาจากภาษาอาหรับ หมายถึง อนุมัติ เมื่อนำมาใช้กับศาสนาหมายถึงสิ่งที่ศาสนาอนุมัติ เช่น อนุมัติให้กิน ให้ดื่ม ให้ทำ ให้ใช้สอย เป็นต้น และยังรวมถึงเครื่องสำอาง ยา เครื่องนุ่งห่ม การบริการด้านการเงิน และโลจิสติกส์ ดังนั้นคำว่า ทะเล ในตามบัญญัติอิสลามจึงหมายถึง วิถีชีวิตมุสลิมที่ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับ กฎหมายอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ในด้านต่างๆ หากพิจารณาด้านเศรษฐกิจทะเลตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง จะพบว่ามีหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมได้แก่ (1) อาหาร เครื่องดื่ม เครื่องสำอาง เครื่องนุ่งห่ม เครื่องหนัง และอื่นๆ (2) การท่องเที่ยวได้แก่ โรงแรม ที่พัก ภัตตาคาร และบริการที่เกี่ยวข้อง (3) การเงินได้แก่ ธนาคาร ประกันภัย พันธบัตร และอื่นๆ (4) การแพทย์ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ยารักษา โรค สมุนไพร และอื่นๆ (5) สื่อสิ่งพิมพ์และบันเทิงได้แก่ หนังสือ นิตยสาร ภาพยนตร์ ดนตรี และอื่นๆ (6) โครงสร้างพื้นฐานได้แก่ ระบบการผลิต ห้องปฏิบัติการ การรับรอง โลจิสติกส์ และอื่นๆ (7) ไอซีทีได้แก่ ซอฟต์แวร์ เว็บไซต์ และอื่นๆ

5.1.2 เจตนารมณ์ ระบบเศรษฐกิจทะเลวางอยู่บนหลักเจตนารมณ์กฎหมายอิสลาม ซึ่งได้มาจากแหล่งอ้างอิงเดียวกัน โดยกำหนดให้มุสลิมได้นำมาใช้ปฏิบัติ Jasser Auda (1981 : 20) มีเนื้อหาสาระได้มาจากอัลกุรอานที่มุ่งคุ้มครองมนุษย์บนหลักพื้นฐาน 5 ประการได้แก่ (1) ศาสนา (2) ชีวิต และร่างกาย (3) สติปัญญา (4) เชื้อสาย (5) ทรัพย์สินหรือทรัพยากร

1) ศาสนา เพราะศาสนาถือแสงสว่าง ทางนำ ทางออก และแก่นสารของชีวิตคน ดังนั้น

หลักชะริอะฮ์จึงกำหนดให้รักษาความเป็นอิสลามไว้ คัมภีร์อัลกุรอานระบุในบทอันนะหฺลุ วรรคที่ 97 ความว่า ผู้ใดปฏิบัติ ความดี (ตามที่ศาสนากำหนด) ไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงก็ตาม โดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธา ดังนั้นเราจะให้เขามีการดำรงชีวิตที่ดี และแน่นอนเราจะตอบแทนพวกเขาซึ่งรางวัลของพวกเขาที่ดียิ่งกว่าที่พวกเขาได้เคยกระทำไว้ คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ชะริอะฮ์กำหนดให้ผู้นับถือจะต้องปฏิบัติตามคำสอนควบคู่กัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อตนเองและสังคมในโลกนี้ หรือเป็นความดีและผลบุญในโลกหน้า ดังนั้นอิสลามจึงนับว่าบุคคลที่ขยันมั่นเพียรในการปฏิบัติความดีตามบัญญัติศาสนาเป็นบุคคลที่ดีที่สุด

2) **ชีวิตและร่างกาย** เพราะชีวิตและร่างกายมาจากพระเจ้าและจะกลับคืนสู่พระเจ้า ดังนั้นหลักชะริอะฮ์จึงกำหนดว่าชีวิตและร่างกายเป็นกรรมสิทธิ์ของพระเจ้า และจำเป็นจะต้องได้รับการคุ้มครองไว้ คัมภีร์อัลกุรอานระบุในบท อัลมาอิดะฮ์ วรรคที่ 32 ความว่า เนื่องจากเหตุนี้แหละ เราจึงได้บัญญัติแก่วงศ์วานอิสราเอลว่าแท้จริงผู้ใดฆ่าชีวิตหนึ่งโดยมิใช่เป็นการชดเชยอีกชีวิตหนึ่ง หรือมิใช่เนื่องจากการก่อการบ่อนทำลายในแผ่นดินแล้วก็ประหนึ่งดังเขาได้ฆาตกรรมมนุษย์ทั้งมวล และแท้จริงนั้นบรรดาศาสนทูตของเราได้นำหลักฐานต่าง ๆ อันชัดแจ้งมายังพวกเขา และได้มีจำนวนมากมายในหมู่พวกเขาเป็นผู้ฟุ่มเฟือยในแผ่นดิน คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักชะริอะฮ์ ห้ามมนุษย์ละเมิด ทำร้าย ทุบตีร่างกาย และฆ่าตัวเองหรือคนอื่น ซึ่งจะทำให้ทุกคนใน สังคมได้รับความปลอดภัย และกำหนดบทลงโทษทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า

3) **สติปัญญา** เพราะสติปัญญาเป็นสิ่งที่แยกมนุษย์ออกจากสัตว์ และเป็นสิ่งที่แยกความดีกับความชั่ว ดังนั้นหลักชะริอะฮ์จึงกำหนดให้ดูแลรักษาเป็นพิเศษ คัมภีร์อัลกุรอานระบุในบท อัลบะเกาะเราะฮ์ วรรคที่ 195 ความว่า และพวกเจ้าจงบริจาคนในทางของอัลลอฮ์ และจงอย่าโอนตัวของพวกเจ้าสู่ความพินาศ และ พวกเจ้าจงกระทำผิดเกิด แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักผู้กระทำผิดทั้งหลาย คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักชะริอะฮ์ห้ามทุกสิ่งทีครอบงำสติปัญญาและความคิด หรือทำให้ขาดวิจารณญาณ เช่น สุรา ยาเสพติด ไม่ว่าจะเป็นอยู่ในรูปยารักษา สิ่งมีนเมา และสารเสพติดที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ หรือสารที่สังเคราะห์ขึ้นเพื่อนำเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีดม สูบ และฉีด หรือด้วยวิธีการใด ๆ ทำให้เกิดผลต่อร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา

4) **เชื้อสาย** เพราะเชื้อสายคือแหล่งที่มาของการขยายเผ่าพันธุ์มนุษย์ ดังนั้นหลักชะริอะฮ์จึงกำหนดให้แต่งงานกันอย่างถูกต้องก่อนร่วมหลับนอนกัน คัมภีร์อัลกุรอานระบุในบทอัลอิสรออวรรคที่ 32 ความว่า และพวกเจ้าอย่าเข้าใกล้การผิดประเวณี (โดยไม่แต่งงาน) แท้จริงมันเป็นการลามกและทางอันชั่วช้า คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักชะริอะฮ์ห้ามการผิดประเวณี การอยู่ด้วยกันโดยไม่แต่งงาน การมีชู้ การฟากอุ้ม ครอบครอง การผสมเทียมโดยไม่ผ่านการแต่งงาน และการคุมกำเนิดที่ไม่มีความจำเป็นทางการแพทย์ ทั้งนี้เพื่อรักษาเชื้อสายของตนเองและบุคคลที่จะเกิดขึ้นมา

ตลอดจนช่วยลดปัญหาขัดแย้งในสังคมที่อาจเกิดขึ้นตามมา

5) ทรัพย์สินและความมั่งคั่ง เพราะทรัพย์สินเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการดำรงชีพ ดังนั้นหลักชะรีอะฮ์จึงกำหนดให้แสวงหาและครอบครองสิ่งเหล่านี้ด้วยความเป็นธรรมหรือชอบธรรม คัมภีร์อัลกุรอานระบุในบท อัลบะเกาะเราะฮ์ วรรคที่ 188 ความว่า และพวกเจ้าจงอย่ากินทรัพย์สินสมบัติของพวกเจ้าระหว่างพวกเจ้าโดยมิชอบ และจงอย่าขายมันให้แก่ผู้พิพากษาเพื่อที่พวกเจ้าจะได้กินส่วนหนึ่งจากทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นด้วยการกระทำความผิดที่เป็นบาป ทั้งๆ ที่พวกเจ้ารู้กันอยู่ คำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า หลักชะรีอะฮ์ห้ามโกงกิน ทูจริต การเอารัดเอาเปรียบ และการเอาทรัพย์สินของคนอื่นมาครอบครองด้วยวิธีการที่ไม่เป็นธรรม นอกจากนั้นหลักชะรีอะฮ์ยังรักษาเกียรติยศและศักดิ์ศรีที่ทุกคนมีและหวงแหน ดังนั้นหลักชะรีอะฮ์จึงห้ามการ คำทอ คำหนี ดูถูก ใส่ร้ายป้ายสี และกล่าวเท็จต่อผู้อื่น

5.1.3 แหล่งอ้างอิง แหล่งอ้างอิงของระบบเศรษฐกิจทะเลาะนับเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นแหล่งที่มาของบัญญัติ คำสอน และกฎหมายในด้านต่างๆ ของศาสนาอิสลาม และถือเป็นธรรมนูญสำหรับการดำเนินชีวิต และมีแหล่งอ้างอิงเหมือนกับกฎหมายอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ ได้แก่

1) อัลกุรอาน Ba Jam'an M. (n.p. : 14) ได้ให้คำจำกัดความของอัลกุรอานหมายถึง พระคำรัสแห่งอัลลอฮ์ ซึ่งถูกประทานให้แก่นบีมุฮัมมัดผ่านศาสนทูตญิบรีล ถูกนำมาอ่านด้วยความจงรักภักดี ถูกรายงานด้วยสายรายงานที่ถูกต้องเชื่อถือได้ และถูกรวบรวมเป็นเล่มคัมภีร์อัลกุรอาน เริ่มต้นบทแรกคือบทอัลฟาติหะฮ์ และสิ้นสุดบทสุดท้ายคือบทอันนาส โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมทั้งด้านหลักศรัทธา หลักการปฏิบัติสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าหรือมนุษย์กับมนุษย์ หลักจริยธรรม หลักศีลธรรม และอื่นๆ

2) อัสนุนนะฮ์ Zaidan A. (2014 : 180) ได้ให้คำจำกัดความของอัสนุนนะฮ์หมายถึง ทุกสิ่งที่ถ่ายทอดมาจากนบีมุฮัมมัด ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ และลักษณะต่างๆ ที่มาจากนบีมุฮัมมัดนอกเหนือจากอัลกุรอาน โดยอัสนุนนะฮ์จะมาอธิบายรายละเอียดบัญญัติศาสนาและหลักคำสอนที่ปรากฏในอัลกุรอาน นักวิชาการบางกลุ่มเรียกว่า อัลหะดีษ

3) อัลอิจญ์ติฮาด Al-Zuhaily M. (2006 : 275) ได้ให้ความหมายของคำว่า อัลอิจญ์ติฮาด หมายถึง การวินิจฉัยที่เกี่ยวข้องกับข้อชี้ขาดทางศาสนา หรือกฎหมายอิสลามที่ไม่เคยปรากฏหลักฐานชี้ชัดมาก่อน เพื่อหาข้อยุติและนำไปปฏิบัติ เช่น กรณีนักวินิจฉัยและนักปราชญ์มุสลิมมีความเห็นอย่างสอดคล้องกันว่า กัญชาและฝิ่นคือสิ่งต้องห้าม ปัจจุบันพบองค์กรในโลกมุสลิมหลายองค์กรทำหน้าที่วิจัยทางวิชาการและวินิจฉัยทางศาสนาและปัญหาต่างๆ ทั้งในประเทศ เช่น คณะกรรมการประจำการวิจัยทางวิชาการและการ วินิจฉัยทางศาสนา ประเทศซาอุดีอาระเบีย หรือระหว่างประเทศ

โดยมีสมาชิกประกอบด้วยนักปราชญ์ ผู้ทรงคุณวุฒิจากทั่วโลก เช่น ศูนย์การสัมมนาเกี่ยวกับนิติศาสตร์อิสลาม เป็นองค์กรหนึ่งที่ขึ้นกับอรรอบิญาฮ์ (องค์กรสันนิบาตโลกมุสลิม) ประเทศซาอุดีอาระเบีย

4) อัลกียาส Al-Namlah A. (1999 : 1830) หมายถึง การขึ้นชั้นข้อกำหนดหรือการเปรียบเทียบสิ่งที่ไม่มีความสำคัญกับสิ่งที่มีความสำคัญชัดเจน เนื่องจากทั้งสองสิ่งมีสาเหตุของการกำหนดบทบัญญัติเหมือนกันสำหรับนักวินิจฉัย เช่น การนำกัญชาและฝิ่น ซึ่งมีได้ถูกระบุไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและฮัสสุนนะฮ์ เทียบกับสุรา ซึ่งถูกระบุไว้ว่าเป็นสิ่งต้องห้ามในคัมภีร์อัลกุรอานและฮัสสุนนะฮ์ เพราะทำให้ผู้ดื่มมีอาการมึนเมาหรือเสียดสี ดังนั้นกัญชาและฝิ่นหรือทุกสิ่งที่ทำให้มึนเมาหรือขาดสติ ก็ย่อมเป็นสิ่งต้องห้ามเช่นกันเพราะมีสาเหตุเหมือนกัน หลักกียาสสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานได้ครบถ้วนที่ไม่ปรากฏหลักฐานอย่างชัดเจนจากคัมภีร์อัลกุรอาน ฮัสสุนนะฮ์ และมตินักปราชญ์

5.2 ข้อกำหนด หมายถึง ข้อกำหนดว่าด้วยระบบเศรษฐกิจมหภาค Al-Qahtan (2002 : 2) ได้แบ่งข้อกำหนด หรือกฎหมาย หรือบัญญัติอิสลามที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

5.2.1 ถาวร (Thabitah) หมายถึง กฎหมายที่มีหลักฐานชี้ชัดขึ้นเด็ดขาดหรือมีหลักฐานที่ชี้ไปยังต้นตอของหลักฐานขึ้นเด็ดขาดอาจจะมาจากคัมภีร์อัลกุรอาน ฮัสสุนนะฮ์ (แบบฉบับที่มีมุฮัมมัด) อัลอิมามอะ (มตินักปราชญ์) และอัลกียาส (การอนุมาน) กฎหมายลักษณะนี้จะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข โดยไม่ขัดติดกับวันเวลาและสถานที่ๆเปลี่ยนแปลงไป และเป็นกฎหมายที่ครอบคลุมพฤติกรรมมนุษย์โดยทั่วไป เพื่อให้ชีวิตของทุกคนดำเนินไปอย่างสะดวกสบาย และได้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างไม่ยุ่งยากและลำบาก เช่น การห้ามนำเนื้อสัตว์ที่ตายมารับประทาน

5.2.2 เปลี่ยนแปลงได้ (Mutaghayyarah) หมายถึง กฎหมายที่มีหลักฐานชี้ชัดแบบคาดการณ์ ซึ่งได้มาจากสายรายงานหรือข้อบ่งชี้ กฎหมายลักษณะดังกล่าวจึงสามารถเปลี่ยนไปตามกาลเวลา หรือผลประโยชน์ของมุมมองนักนิติศาสตร์อิสลามในแต่ละยุคแต่ละสมัยหรือแต่ละบุคคล และอนุญาตให้เจ้าหน้าที่วินิจฉัยของรัฐ หรือนักนิติศาสตร์อิสลามที่วิเคราะห์เลือกนำมาใช้จากสิ่งที่ดี และเหมาะสมกับการดำเนินชีวิตอย่างสอดคล้องกับเป้าหมายของกฎหมายอิสลาม เช่น การวินิจฉัยของท่านอะลี บุตร อะบีฏอลิบ เกี่ยวกับการรับรองการจ่ายค่าจ้างแก่บุคคลที่เข้าร่วมทำงาน トラบไคที่ซึ่งไม่มีหลักฐานปรากฏชัดว่า เขาไม่ได้ทำสัญญา หรือข้อตกลงไปในทิศทางใด หากเราพิจารณาในข้อกำหนดหรือบทบัญญัติคำสอนของอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ หรือการปฏิบัติตามกฎหมายอิสลามสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภทได้แก่

1) วาญิบหรือฟิรฎู (Wajib/Fard) หมายถึง ข้อบังคับที่ใช้ให้กระทำอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนย่อมมีความผิด เช่น การละหมาดวันละห้าเวลา การถือศีลอดเดือนรอมฎอน การปกปิดร่างกาย และ

การรับประทานอาหารที่หะลาล โดยมี 2 ลักษณะคือ (1) วาญิบอัยนีย หมายถึง ข้อบังคับระดับรายบุคคลให้แต่ละคนกระทำ หากฝ่าฝืนย่อมมีความผิด เช่น การงดดื่มสุรา (2) วาญิบกิฟายี หมายถึง ข้อบังคับเป็นรายกลุ่ม คณะ และชุมชนให้กระทำ หากไม่มีตัวแทนในกลุ่ม คณะ ชุมชน และในเมืองกระทำเลยชุมชนนั้นย่อมมีความผิดทุกคน เช่น การเรียนแพทย์จำเป็นต้องมีทุกชุมชน 1 คน หากชุมชนหนึ่งไม่มีแพทย์เลยชุมชนนั้นย่อมมีความผิด

2) หะรอม (Haram) หมายถึง ข้อบังคับที่ห้ามกระทำอย่างเด็ดขาด หากฝ่าฝืนย่อมมีความผิด เช่น ห้ามทำร้ายผู้อื่น ห้ามกินดอกเบี้ย และห้ามอาหารที่หะรอม

3) สุนนะฮ์หรือมันดูบ (Sunnah/Mandub) หมายถึง ข้อบังคับใช้ให้กระทำอย่างไม่เด็ดขาด หรือส่งเสริมให้กระทำ หากไม่กระทำย่อมไม่มีความผิด เช่น การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน และการบริจาคทั่วไป

4) มักรูฮ์ (Makroh) หมายถึง ข้อบังคับที่ห้ามกระทำอย่างไม่เด็ดขาดหรือการกระทำที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การอาหารที่มีกลิ่นจัด

5) มุบาห์ (Mubah) หมายถึง ข้อเลือกระหว่างจะกระทำหรือไม่ โดยไม่มีการ บังคับใดๆ เช่น การกิน การดื่ม การนั่ง การยืน การนอน

5.3 กรอบแนวคิด หมายถึง กรอบแนวคิดของระบบเศรษฐกิจหะลาล Al-Qardhawy (1977 : 14) วางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ หะลาลและหะรอม ไว้แบบกว้างๆ สำหรับมุสลิมโดยได้มาจากคัมภีร์อัลกุรอานได้แก่

5.3.1 การอนุมัติและการไม่อนุมัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาสนาเป็นสิทธิของอัลลอฮ์ เนื่องจากมุสลิมศรัทธาว่า อิสลามเป็นวิถีชีวิตหรือศาสนาที่มาจากพระเจ้า ดังนั้นการอนุมัติและการห้ามเชิงศาสนาจึงเป็นสิทธิของ พระองค์เพียงองค์เดียวและข้อห้ามข้อใช้ปรากฏเท่าที่พระองค์ได้บัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเท่านั้น โดยมอบหมายให้มุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์เพื่อหน้าที่อธิบายสาธิต หรือแสดงวิธีการบังคับใช้

5.3.2 การห้ามในสิ่งที่หะลาลและการอนุมัติในสิ่งที่หะรอมเท่ากับดังภาคีเทียบเท่าอัลลอฮ์ เมื่อการอนุมัติและการห้ามเชิงศาสนาเป็นสิทธิของพระองค์เพียงองค์เดียว ดังนั้นการห้ามในสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงอนุมัติ (หะลาล) หรือการอนุมัติในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม (หะรอม) จึงเป็นการกระทำเทียบเท่ากับอัลลอฮ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิม

5.3.3 เดิมทีทุกสิ่งล้วนหะลาลยกเว้นสิ่งที่คัมภีร์อัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ระบุว่าหะรอม เนื่องจากในทางจิตวิทยามองว่า มนุษย์ถูกสร้างมาควบคู่กับความหวาดกลัวและความวิตกกังวลในการนำสิ่งต่าง ๆ บนโลกมาใช้ประโยชน์ ดังนั้นอิสลามจึงกำหนดแนวทางแบบกว้างๆ ไว้ให้มนุษย์

5.3.4 สิ่งใดที่คัมภีร์อัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ไม่ได้ระบุเอาไว้ให้ถือว่าอภัยให้ เนื่องจากข้อห้าม

และข้ออนุมัติได้มาจากคัมภีร์อัลกุรอานและฮิสซุนนะฮ์ที่เป็นแหล่งอ้างอิงสำคัญสูงสุด ดังนั้นสิ่งใดก็ตามที่ไม่ปรากฏเป็นข้อห้ามในแหล่งอ้างอิงจากคัมภีร์อัลกุรอานและฮิสซุนนะฮ์ให้ถือว่าหลักชะรีอะฮ์หรือศาสนาอย่าให้และมอบผลประโยชน์นั้นแก่นมนุษย์

5.3.5 สิ่งใดที่คลุมเครือหรือสงสัยให้หลีกเลี่ยงและออกห่าง แม้หลักชะรีอะฮ์จะกำหนดสิ่งที่ต้องห้ามและสิ่งที่อนุมัติไว้ชัดเจน แต่ในบางกรณีอาจจะพบสิ่งต้องสงสัยว่าหะลาลหรือหะรอม กรณีนี้ หลักชะรีอะฮ์ส่งเสริมให้ถวญและให้ออกห่างไกลไว้ก่อนจนกว่าจะมีการตรวจสอบ พิสูจน์ และมีคำวินิจฉัยจากนักปราชญ์มุสลิม ซึ่งเป็นการป้องปรามดีกว่าจะมาหาทางแก้ไขทีหลัง

5.3.6 ทุกสิ่งที่ถูกห้ามเป็นเพราะความไม่บริสุทธิ์และอันตรายของสิ่งนั้น หลักการนี้ได้อธิบายไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเกี่ยวกับน้ำเมาและการพนันในบทอัลบะเกาะเราะฮ์ วรรคที่ 219 เช่น สุราและการพนันทุกชนิด ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้สามารถตรวจสอบและพิสูจน์ได้ถึงอันตรายและความไม่บริสุทธิ์ หรือสามารถค้นหาความจริงและผลกระทบต่อสติปัญญา ร่างกาย ทรัพย์สิน ครอบครัว รวมถึงสังคมโดยรวม

5.3.7 หะลาลคือความเพียงพอ หะรอมคือความฟุ่มเฟือย กรณีของสุราและการพนันเป็นที่ยอมรับเกือบทุกสังคมและทุกกลุ่มเชื่อว่า ทั้งสองประการคือตัวสร้างปัญหาทั้งกับตนเอง ครอบครัว และสังคม ตลอดจนเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความฟุ่มเฟือย เมื่อหลักชะรีอะฮ์กำหนดว่าการดื่มสุราและการเล่นพนันทุกประเภทเป็นข้อห้ามย่อมไม่ใช่เรื่องแปลกที่ทุกฝ่ายจะพึงพอใจและไม่แสดงการต่อต้าน

5.3.8 สิ่งใดนำไปสู่หะรอม สิ่งนั้นย่อมหะรอมเช่นกัน หลักชะรีอะฮ์ถือว่าสิ่งใดเป็นที่ต้องห้าม (หะรอม) สิ่งที่จะเป็นสื่อนำไปสู่สิ่งนั้นย่อมเป็นที่ต้องห้ามด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เพราะหลักชะรีอะฮ์ต้องการปิดหนทางทั้งหมดที่จะนำไปสู่สิ่งที่หะรอม เช่น สิ่งเสพติดและสิ่งมีนเมา หากพิจารณาในทางตัวบทกฎหมายของมนุษย์จะพบว่า การสนับสนุนบุคคลอื่นให้กระทำความผิดย่อมมีความผิดเช่นกัน

5.3.9 การนำสิ่งที่หะรอมมาใช้เป็นสิ่งหะลาล สิ่งนั้นย่อมหะรอมเช่นกัน คนในแต่ละกลุ่มล้วนมีวิธีการหรือเทคนิคในการหลบหลีกข้อกฎหมายหรือหลีกเลี่ยงข้อห้ามต่างๆที่แตกต่างกัน เช่น เคาะมัร หมายถึงสิ่งมีนเมาทุกชนิด ซึ่งเป็นต้องห้ามและเป็นสกปรก (นะญิส) ตามศาสนบัญญัติ แม้ผู้ผลิตเปลี่ยนชื่อหรือนำไปผสมกับสิ่งอื่นที่สะอาดเพื่อปิดบังอำพราง หลักชะรีอะฮ์ถือว่าสิ่งทีนำไปผสม และสิ่งที่ถูกผสมกลายเป็นสิ่งต้องห้ามทันที

5.3.10 เจตนาดีไม่ทำให้สิ่งที่หะรอมเป็นที่ยอมรับได้ หลักชะรีอะฮ์ไม่เพียงจะให้ความสำคัญกับเป้าหมายจะต้องสูงส่งเท่านั้น แต่วิธีการได้มาหรือไปถึงเป้าหมายจะต้องสะอาดและบริสุทธิ์ด้วย ด้วยเหตุนี้หลักชะรีอะฮ์จึงไม่สามารถยอมรับการดำเนินการที่ไม่ถูกต้องเพื่อดำเนินงานในสิ่งที่ดี เช่น การ

หารายได้จากการพนัน และการหลอกลวง เพื่อนำมาใช้ในทางสาธารณกุศลประเภทต่างๆ เนื่องจากความผิดทางกฎหมายยังไม่หมดไปเพียงเพราะมีความดีตามวัตถุประสงค์ทางสังคม

5.3.11 สิ่งที่จะรอมย้อมเป็นที่ยอมรับสำหรับทุกคน ข้อห้ามที่เกี่ยวกับสิ่งที่จะรอมจะถูกนำไปใช้อย่างสากลและไม่ได้เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง กรณีของทะเลและหะรอมก็เช่นเดียวกัน มิได้กำหนดเพื่อบุคคลทั่วไปหรือชาวอาหรับเท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงมนุษยชาติทั้งหมดโดยจะได้รับประโยชน์และความเมตตาจากพระเจ้าเมื่อได้ปฏิบัติตาม

5.3.12 ความจำเป็นคือสิ่งที่กำหนดข้อยกเว้น แม้สิ่งที่ไม่อนุมัติถือเป็นข้อห้ามจะต้องละเว้นหรือละทิ้งขั้นเด็ดขาด แต่บางกรณีที่มีความจำเป็นอย่างถึงขั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยง หลักชะรีอะฮ์อนุญาตให้แต่มีข้อแม้ว่า ผู้ที่มีความจำเป็นจะต้องกระทำการที่ผิด โดยไม่ได้เป็นผู้ตั้งใจแสวงหาความผิดหรือจงใจฝ่าฝืนกฎเกณฑ์

เป้าหมายและกรอบแนวคิดของระบบเศรษฐกิจทะเลนั้น มีแหล่งอ้างอิงเดียวกับกฎหมายอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ วสันต์ พิบุญรณพัฒนา (ม.ป.ป.: 9) ประเทศซาอุดีอาระเบียปกครองด้วยระบบสมบูรณ์ตามหลักอิสลาม และใช้คัมภีร์อัลกุรอานเป็นธรรมนูญของประเทศและบริหารประเทศใช้กฎหมายอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ เช่นเดียวกับกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับที่ใช้หลักชะรีอะฮ์อ้างอิงในกำหนดทิศทางออกนโยบายในด้านต่างๆ การออกกฎหมาย และการพิจารณาหรือการตัดสินใจต่างๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางศาสนา International Islamic Fiqh Academy (2021) สถาบันนิติศาสตร์อิสลามนานาชาติ (International Islamic Fiqh Academy) ถูกก่อตั้งในปี ค.ศ.1981 ณ นครญิดดะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อศึกษาปัญหาที่มาจากสังคม การศึกษา เศรษฐกิจ การปกครอง และอื่นๆ โดยพิจารณาและตัดสินหรือหาทางออกภายใต้หลักชะรีอะฮ์ก่อนจะประกาศใช้กับประชาชน เช่น ดอกเบี้ย สกุลเงินดิจิทัล และอาหารที่มีส่วนผสมของเจลาติน

เป้าหมายของระบบเศรษฐกิจทะเลตามที่ระบุไว้นั้นส่งผลต่อผู้คนที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในระบบดังกล่าวไม่ตกอยู่ในความเสี่ยง ผู้จัดการออนไลน์ (2551) กิจการธนาคารอิสลามส่วนใหญ่สามารถรอดพ้นความหายนะจากวิกฤตการเงิน "แฮมเบอร์เกอร์" ที่เริ่มต้นขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากกฎข้อบังคับต่างๆ ของระบบธนาคารผูกติดกับหลักการของศาสนาอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ ทำให้ต้องละเว้นการดำเนินธุรกิจที่เต็มไปด้วยความเสี่ยงสูงที่เป็นตัวการทำให้ธนาคารและสถาบันการเงินกระแสน้ำไหลหลากพาทันล้มครืนกันมากมายทั่วโลก ทั้งนี้กฎหมายอิสลามห้ามทั้งการจ่ายและเก็บดอกเบี้ย โดยมองว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการพนัน ขณะที่เครื่องมือทางการเงินที่สลับซับซ้อน เช่น ตราสารอนุพันธ์ หรือวิธีการจัดทำบัญชีแบบใช้เทคนิคพิเศษต่างๆ เป็นสิ่งต้องห้ามเช่นกัน

การทำธุรกรรมต่างๆ จะต้องมีสินทรัพย์ที่แท้จริงสนับสนุน มิใช่โดยสินทรัพย์ที่มีเงื่อนไขไม่ชัดเจน เช่น สินเชื่อฮาลาลหรือสินทรัพย์ด้อยคุณภาพ (ซับไพรม์) ซึ่งถูกจัดแพคเกจใหม่แล้วนำออกขายในรูปแบบของตราสารหนี้ นอกจากนี้ธนาคารและผู้ฝากเงินต้องแบกรับความเสี่ยงในการลงทุนร่วมกัน จึงทำให้สถาบันการเงินแบบอิสลามมีแรงจูงใจที่จะต้องดำเนินการตรวจสอบให้เกิดความมั่นใจว่า ข้อตกลงร่วมลงทุนต่างๆ ที่จะไปทำนั้นมีความมั่นคงน่าเชื่อถือ

Al-Zuhaily, Wabbah (1984 : 673) ดอกเบี้ย (ริบา) หมายถึง ส่วนเกินที่เกิดจากให้กู้ยืม หรือการซื้อขายแบบขายเวลาชำระ หรือเพิ่มปริมาณสินค้าในการแลกเปลี่ยนชนิดเดียวกัน ซึ่งเป็นสิ่งต้องห้าม ข้อห้ามดังกล่าวทำให้ธุรกรรมทางการเงินและการลงทุนทุกประเภท จะต้องไม่เกี่ยวข้องกับระบบดอกเบี้ย (Excess) หรือคู่สัญญาทั้ง 2 ฝ่ายจะต้องไม่หวังผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่กองเงยขึ้นมาเมื่อวันเวลาผ่านไปทั้งจากการซื้อขายและเงินกู้ แต่สนับสนุนให้ใช้วิธีการลงทุนร่วมกับคนอื่น (Co-investing) ทดแทนการลงทุนผ่านระบบดอกเบี้ย โดยสามารถกระทำได้หลายรูปแบบได้แก่ Al-Zuhaily Wabbah (1991 : 213) มุชาระกะฮ์ (Musharakah) หมายถึง ข้อตกลงที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ร่วมลงทุนทั้ง 2 ฝ่ายและรับผิดชอบในต้นทุนและผลกำไรร่วมกัน ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับ Joint Venture โดยทั้ง 2 ฝ่ายลงทุนร่วมกัน (Co-investing) แบ่งรับความเสี่ยงร่วมกัน (Risk Sharing) และแบ่งปันผลกำไรร่วมกัน (Profit Sharing) ส่วน Al-Kasany (1985 : 28) มุอูเราะบะฮ์ (Mudharabah) หมายถึง ฝ่ายหนึ่งจำนวน 1 คนหรือมากกว่า 2 คนนำเงินทุนมามอบให้อีกฝ่ายเพื่อนำไปลงทุนหรือประกอบธุรกิจ หรือจัดทำโครงการต่างๆ โดย 2 ฝ่ายมีส่วนรับผิดชอบในผลกำไรและขาดทุนร่วมกัน ซึ่งจะพบว่ามีลักษณะคล้ายกับระบบ Profit sharing โดยมีอัตรากำไรต่อปีตามสัดส่วนที่ตกลงร่วมกัน แต่หากเกิดการขาดทุน เจ้าของเงินทุนต้องยอมรับการขาดทุนฝ่ายเดียว ขณะที่ผู้ประกอบการหรือผู้เชี่ยวชาญรับผิดชอบจะไม่ได้รับค่าตอบแทนจากการบริหารจัดการและเสียต้นทุนของเวลาและแรงที่ลงทุนไป และรวมถึง Al-Shawkany (1973 : 5) มุรอบะหะฮ์ (Murabahah) หมายถึง การแสวงหากำไรจากการค้าขายแบบ 100 เปอร์เซนต์ ซึ่งพบว่าจะมีลักษณะคล้ายกับระบบ Cost-plus financing ในปัจจุบัน โดยจะใช้วิธีซื้อสังหาริมทรัพย์ หรือสังหาริมทรัพย์ หรือสินค้าตามความต้องการของลูกค้ามาครอบครองไว้ก่อนจะขายต่อให้ลูกค้าพร้อมบวกกำไรเพิ่มโดยแจ้งให้ลูกค้าทราบทั้งต้นทุนและกำไร (Cost-plus หรือ Mark-up)

การลงทุนร่วมประเภทต่างๆ เป็นกลไกที่มีบทบาทมากต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจ ะลาต เพราะสามารถผลักดันให้เกิดโครงการความร่วมมือใหญ่ๆ มากมาย เช่น โครงการปาล์มจูโม ราะห์ ในนครดูไบของกองทุน Nakheel หรือโครงการพิพิธภัณฑ์โลกใต้ทะเลในทะเลทรายระหว่าง นครดูไบกับอะบูดาบีของกองทุน Rotana หรือโครงการโรงแรมแฟชั่นบูติกและรีสอร์ทขนาดใหญ่ ของกองทุน Amar Properties โดยทั่วไปจะอาศัยธนาคารพาณิชย์อิสลาม (Masaref Al-Islamiyah)

บริษัทประกันภัย (Al-Sharikah Al-Tamin) วาณิชธนกิจ กองทุนรวม (Al-Musharakah และ Al-Mudharabah) สหกรณ์อิสลาม (Islamic Cooperatives) รวมถึงสถาบันการเงินเกี่ยวกับลิสซิง (Leasing) เป็นตัวกลางสำคัญของระบบเศรษฐกิจทะเลา

6. อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ระบบเศรษฐกิจทะเลาในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทำความเข้าใจในระบบเศรษฐกิจทะเลา ผู้วิจัยมีประเด็นที่น่าสนใจสมควรแก่การอภิปรายดังนี้

1. ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับนั้นมีหลายทศนะ ซึ่งบางแนวคิดด้านเศรษฐกิจอาจจะแตกต่างจากระบบเศรษฐกิจทะเลา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาของสำนักคิดและสำนักนิติศาสตร์อิสลาม จนทำให้เกิดการบริหารจัดการด้วยการจัดแบ่งเขตระบบเศรษฐกิจทะเลา ออกจากระบบเศรษฐกิจทั่วไป เช่น เมืองเราะชน คือมมะฮ์ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

2. ระบบเศรษฐกิจทะเลาวางอยู่บนแนวทางของหลักชะรีอะฮ์ ซึ่งเป็นทั้งระบบกฎหมายและจริยธรรมทางธุรกิจหรือการลงทุนสอดคล้องกับอัลกุรอานในบท อัลหัจร์ วรรคที่ 7 ระบุความว่า (และสิ่งใดที่สาธุได้นำมาให้พวกเจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงยึดปฏิบัติสิ่งนั้นไว้ และสิ่งใดที่เขาห้ามพวกเจ้าจากสิ่งนั้น พวกเจ้าจงละเว้นเสีย) เอกลักษณ์ดังกล่าวทำให้ระบบเศรษฐกิจทะเลานั้นมีความแตกต่างจากการระบบเศรษฐกิจทั่วไป

3. คำว่า ทะเลาหรือฮาลาล (Halal) เป็นคำ มาจากภาษาอาหรับ หมายถึง อนุมัติ เมื่อนำมาใช้กับศาสนาหมายถึงสิ่งที่ศาสนาอนุมัติ เช่น อนุมัติให้กิน ให้ดื่ม ให้ทำ ให้ใช้สอย เป็นต้น และยังรวมถึงเครื่องสำอาง ยา เครื่องนุ่งห่ม การบริการด้านการเงิน และโลจิสติกส์ ดังนั้นคำว่า ทะเลา ในตามบัญญัติอิสลามจึงหมายถึง วิธีชีวิตมุสลิมที่ดำเนินไปอย่างสอดคล้องกับกฎหมายอิสลามหรือหลักชะรีอะฮ์ในด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับอัลหะดีษที่บันทึกโดยอะบูดาวูดระบุว่า นบีมุฮัมมัดกล่าวว่า ทะเลา คือ สิ่งที่อัลลอฮ์ทรงอนุมัติให้เป็นสิ่งที่ถูกต้องในคัมภีร์ของพระองค์ และหะรอมคือสิ่งที่พระองค์ได้ทรงห้ามไว้ และสิ่งที่พระองค์ทรงไม่กล่าวถึงนั้น พระองค์ได้ทรงอภัยให้จากสิ่งนั้น

4. ทุกสิ่งที่ถูกห้ามเนื่องจากความไม่บริสุทธิ์และอันตรายของสิ่งนั้น หลักการดังกล่าวได้ถูกอธิบายไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานเกี่ยวกับสิ่งมีนเมาและการพนัน บทอัลบะเกาะเราะฮ์ วรรคที่ 219 ซึ่งปัจจุบันสามารถตรวจสอบและพิสูจน์ได้ถึงอันตรายและความไม่บริสุทธิ์ หรือสามารถค้นหาความจริงที่ส่งผลกระทบต่อสติปัญญา ร่างกาย ทรัพย์สิน ครอบครัว รวมถึงสังคม

5. วิธีชีวิตมุสลิมเกี่ยวข้องกับอาหารและเครื่องดื่มทะเลา รวมถึงอุตสาหกรรมด้านอื่นๆ (1) เครื่องสำอางและเครื่องแต่งกายได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องหนัง ข้าวของเครื่องใช้ในครัวเรือน และอื่นๆ (2)

การท่องเที่ยวได้แก่ โรงแรม ที่พัก ภัตตาคาร และบริการที่เกี่ยวข้อง (3) การเงินได้แก่ ธนาคาร ประกันภัย พันธบัตร และอื่นๆ (4) การแพทย์ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ยา รักษาโรค สมุนไพร และอื่นๆ (5) สื่อสิ่งพิมพ์และบันเทิงได้แก่ หนังสือ นิตยสาร ภาพยนตร์ ดนตรี และอื่นๆ (6) โครงสร้างพื้นฐานได้แก่ ระบบการผลิต ห้องปฏิบัติการ การรับรอง โลจิสติกส์ และอื่นๆ (7) ไอซีที ได้แก่ ซอฟต์แวร์ เว็บไซต์ และอื่นๆ

6. หลักชะริอะฮ์มิได้ละเลยให้มนุษย์มีอิสระเสรีในการออกกฎระเบียบจนไปกระทบกับความเป็นมนุษย์สอดคล้องกับความเห็นของ Al-Qardhawy (1977 : 14) ระบุว่าคัมภีร์อัลกุรอานได้วางกรอบแนวคิดเกี่ยวกับ ะหาลและหะรอม ไว้แบบกว้างๆ ได้

7. แม้กลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับและตะวันออกกลางจะเปิดกว้างแก่ผู้ประกอบการและนักลงทุนของประเทศไทย แต่ผู้ประกอบการและนักลงทุนของประเทศไทยยังให้ความสนใจตลาดกลุ่มนี้ค่อนข้างน้อย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2556) สาเหตุอาจจะมาจากปัจจัยหลายประการและที่สำคัญได้แก่

- รัฐอาจจะมองว่าตะวันออกกลางเป็นตลาดส่งออกขนาดเล็ก แผนงานนโยบายต่างๆ จึงไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ขาดหน่วยงานหลักในการประสานงาน และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานอย่างจริงจังจึงเป็นผลให้การทำงานของหน่วยงานภาครัฐขาดทิศทางไม่สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศ ส่วนผู้ประกอบการไทยก็ไม่สนใจเจาะตลาดในตะวันออกกลางเช่นกัน โดยอาจจะมองว่าตลาดตะวันออกกลางมีปริมาณในการสั่งซื้อน้อยไม่คุ้มค่าการขนส่ง

- ผู้ประกอบการไม่เข้าใจปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของภูมิภาคตะวันออกกลางในแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน ทำให้ไม่สามารถจัดหาสินค้าส่งออกตรงตามความต้องการของแต่ละประเทศได้ รวมถึงยังไม่เข้าใจอุปนิสัยและวัฒนธรรมของคนอาหรับ ทำให้ขาดข้อมูลทางการค้า ไม่กล้าค้าขายกับคนอาหรับ และไม่สามารถเข้าถึงผู้นำเข้าที่แท้จริงได้

ส่วนข้อเสนอแนะของงานวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง ระบบเศรษฐกิจทะเลในในกลุ่มประเทศสมาชิกคณะมนตรีความร่วมมือรัฐอ่าวอาหรับ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจทะเล ผู้วิจัยมีประเด็นที่ควรเสนอแนะดังนี้

- รัฐควรให้ความสำคัญโดยมีแผนงานนโยบายต่างๆ และแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ตลอดจนจัดตั้งหน่วยงานหลักในการประสานงาน ควรสนับสนุนและช่วยเหลืออย่างจริงจังในการลดต้นทุนการผลิต อัตราภาษี และค่าขนส่ง จนสามารถแข่งขันด้านราคากับประเทศคู่แข่งหลายประเทศได้

- ควรจัดสัมมนาทั้งเชิงวิชาการและปฏิบัติการหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบเศรษฐกิจทะเลอยู่สม่ำเสมอ เพื่อทำความเข้าใจปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของภูมิภาคตะวันออกกลางในแต่ละประเทศ สร้างความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับหลักการของอิสลามตั้งแต่กระบวนการผลิตเริ่มต้น

ถึงสิ้นสุด ศึกษาสภาพตลาดของประเทศที่จะส่งออกในเชิงลึกเพื่อจะได้ทราบสนิยม วัฒนธรรม มาตรฐานหรือกฎระเบียบการนำเข้า และความต้องการที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ

- ควรประชาสัมพันธ์สินค้าทะเลให้มากขึ้น เริ่มจากทำสินค้าให้เป็นที่รู้จักในตลาด วางตำแหน่งของสินค้าให้ชัดเจน สื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีของตราสินค้า มีคุณภาพ มีเอกลักษณ์เด่น มีความปลอดภัย และมีมาตรฐานถูกต้องตามหลักอิสลาม และภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยในฐานะประเทศแหล่งกำเนิดสินค้า ควรสร้างความเชื่อมั่นให้กับคนไทยในประเทศก่อนการขยายสู่ตลาดต่างประเทศ

References

- ประชาชาติธุรกิจ. (2557). รอบรู้เศรษฐกิจตามคิดตลาดโลก : กลุ่ม GCC. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 37(4635), 10. ค้นจาก https://ditp.go.th/contents_attach/85122/85122.pdf.
- ผู้จัดการออนไลน์. (2551). “เบงกอลิสลาม” ได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นเมื่อยังยืนผาดท้าวักฤติแฮมเบอร์เกอร์. ค้นจาก <https://mgronline.com/around/detail/9510000126133>.
- วสันต์ พิบุลชนพินา (ม.ป.ท.). ชาอูเคอระเบีย ตลาดที่ไทยไม่ควรมองข้าม. สำนักงานการค้าต่างประเทศ กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ. ค้นจาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/78420/78420.pdf.
- สถาบันมาตรฐานทะเลแห่งประเทศไทย. (2551). คู่มือแนะนำทะเลและหะรอม. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2556). การเสริมสร้างศักยภาพด้านการค้าและการลงทุนจากกลุ่มประเทศความร่วมมือแห่งอ่าวอาหรับ. โครงการกิจกรรมการเชื่อมโยงงานวิจัยกับภาคนโยบาย, 3(1). ค้นจาก <http://prp.trf.or.th/trf-policy-brief/> การเสริมสร้างศักยภาพ.
- Al-Kasany. (1985). Bada' a Al-Sada'a. Al-Qahirah: Dar al-Kutub al- 'Almiyah.
- Al-Namlah A. (1999). Al-Muhathib Fi Almi Usul Al-Fiq Al-Muqarin. Saudi Arabia: Al-Rashdi.
- Al-Qahtan, Musfir 'Ali. (2002). Al-Nizam Al-Iqtisadi Fi Al-Islam. Saudi Arabia: Al-Malik Fahd.
- Al-Qaradawy, Yusuf. (1977). Al-Halal Wa Al-Haram Fi Al-Islam. Egypt: Al-Maktabah.
- Al-Shawkany, Muhammad 'Ali Muhammad. (1973). Nail al-'Awtar. Lebanon: Dar Al-Jil.
- Al-Zuhaily, M. (2006). Al-Wajiz Fi Usul Al-Fiq Al-Islami. Syria: Dar Al-Khair.
- Al-Zuhaily, Wabab. (1984). Al-Fiqh Al-Islami Wa 'Adillatuh. Syria: Dar al-Fikr.
- Al-Zuhaily, Wabab. (1991). Al-Mu'a Malat Al-Maliyah. Libya: Kulliyah Da'a wah Al-Islamiyah.
- Ba Jam'an, M. (n.p.). Al-Sunnah Wa Makanatuha. Saudi Arabia: Majma' Al-Malik Fahd.
- Jasser Auda. (1981). Maqasid Al-Shari'ah Dalil lil Muhtadien. Al-Mahad Al-Alami lil Fiqri Al-Islam.
- Gulf Cooperation Council. (2022). The Concept and Foundations. Retrieved from <https://www.gcc-sg.org/en-us/AboutGCC/MemberStates/pages/Home.aspx>
- Ibn Mansur, Muhammad Makram. (1993). Lisan Al-'Arab. Lebanon: Al-Tarikh Al-'Arabi.
- International Islamic Fiqh Academy. (2021). History. Retrieved from <https://iifa-aifi.org/en/history-of-the-academy>.
- _____. (2021). Strategic Plan of the International Islamic Fiqh Academy. 7. Retrieved from <https://iifa-aifi.org/wp-content/uploads/2021/10/Strategic-Plan-of-the-International-Islamic-Fiqh-Academy.pdf>.
- Pew Research Center. (2017). 1.8 Billion muslims worldwide. Retrieved from <https://ing.org/getting-to-know-american-muslims-and-their-faith-presentation/>.
- Zaidan A. (2014). Al- Madkhal Li Dirasah Al-Sariah Al-Islamiyah. Lebanon: Al-Risalat.